

Sygn. akt II Ca 1172/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Bogdan Łaskiewicz
Sędziowie:	Mirosław Trzaska Jacek Stypułkowski (del.)
Protokolant:	Natalia Chwastek

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2020 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w Ł.

przeciwko T. J.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 25 października 2019 r. sygn. akt I C 243/18

I. oddala apelację;

II. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Powódka (...) w Ł. w pozwie skierowanym przeciwko T. J. wnosila o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwoty 12.220,78 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu, tj. 19.01.2018 r. do dnia zapłaty. Ponadto domagała się zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany T. J. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 25 października 2018 roku Sąd Rejonowy w Białymstoku w sprawie I C 243/18 oddalił powództwo /pkt I/ oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego /pkt II/.

Sąd I instancji ustalił, że T. J., pełniący funkcję biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i księgowości, został powołany do sporządzenia opinii w sprawach z powództwa (...) w Ł. przeciwko G. K., R. K., W. Z., J. C. i H. C. toczących się przed Sądem Rejonowym w Łomży w sprawie I C 370/10 oraz Sądem Rejonowym w Ostrołęce w sprawie I C 869/16. W toku tych spraw biegły sądowy sporządził dwie opinie główne oraz pięć uzupełniających w zakresie stosowania i przestrzegania przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową w Ł. art. 26 ust. 2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy, przytaczając treść art. 415 kc, zauważył, że do przesłanek odpowiedzialności deliktowej należą: 1) zaistnienie szkody; 2) wystąpienie faktu, za który ustawa czyni odpowiedzialnym określony podmiot, czyli czynu niedozwolonego; 3) związek przyczynowy między czynem niedozwolonym a szkodą w tej postaci, iż szkoda jest jego zwykłym następstwem. Z art. 415 kc wynika przy tym, że sprawca ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za czyn niedozwolony na zasadzie winy. Ciężar dowodu zaistnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 415 kc obciąża poszkodowanego, czyli w niniejszej sprawie – powoda.

W ocenie Sądu I instancji, powód nie zdołał wykazać, że faktycznie doszło po jego stronie do powstania szkody opisanej w uzasadnieniu pozwu, jak też nie udowodnił wysokości tak ujętej szkody, gdyż poza dowodem z zeznań świadka nie przedstawił żadnych innych dowodów na powyższe okoliczności, zwłaszcza, że pozwany zaprzeczał tymże twierdzeniom. Strona powodowa wskazywała jedynie, że wysokość szkody jest zbieżna z wysokością roszczenia dochodzonego w sprawie, w której pozwany wydawał na zlecenie sądu opinię. Sprawa ta nie została jednak jeszcze prawomocnie zakończona, zatem szkoda po stronie powoda nie powstała. Powód w toku niniejszego postępowania nie wykazał również winy pozwanego, albowiem sprawa, w której pozwany wydawał opinię, nie została jeszcze zakończona i nie wiadomo, jakie zapadnie w niej rozstrzygnięcie i w jaki sposób zostanie uzasadnione. Nie został wykazany także związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy działaniem pozwanego, a rzekomą szkodą powstałą po stronie powoda. Co prawda powód wnioskował o zwrócenie się do (...) (...) o udzielenie informacji dotyczącej sposobu rozpoznania skargi dotyczącej pozwanego, jednak byłby to dowód nieprzydatny w sprawie i jako taki podlegał oddaleniu. Nie było podstaw do uwzględnienia powództwa w oparciu o same zeznania świadka R. Ś. z uwagi na stanowisko pozwanego, który kwestionował zaistnienie szkody i jej wysokość. Świadek zeznał jedynie, że pozwany nie rozumie specyfiki spółdzielczości i zasad ustalania kosztów oraz obciążania użytkowników mienia wspólnego tymi kosztami.

Abstrahując od powyższego, w ocenie Sądu Rejonowego brak jest także legitymacji procesowej biernej po stronie pozwanego. W świetle przytoczonej przez Sąd I instancji treści art. 430 kc, biegły podlega nadzorowi sądu, który go powołał celem wydania opinii, bowiem sąd wyznacza biegłego do konkretnej sprawy (art. 278 § 1 i art. 279 kpc). Sąd oznacza formę sporządzenia opinii (art. 278 § 3 kpc), decyduje o terminie przedłożenia opinii (art. 285 § 3 kpc) i może zażądać od biegłego ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie lub dodatkowej opinii (art. 286 kpc). Podane kompetencje sądu wobec biegłego są obligatoryjnie obwarowane sankcją grzywny za nieusprawiedliwione ich niewykonanie (art. 287 kpc). Wreszcie, to sąd decyduje o przyznaniu biegłemu wynagrodzenia za sporządzoną opinię i poniesione wydatki (art. 288 kpc). To zadaniem sądu jest wydanie rozstrzygnięcia, czy okoliczności ustalone za pomocą opinii biegłego będą podstawą ustalenia stanu faktycznego sprawy. Tym samym biegły ułatwia sądowi ocenę, lecz sąd nie jest związany opinią biegłego. To Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za wszelkie czynności podejmowane przez biegłego w celu wykonania postanowienia sądu o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego, jak również za wszelkie skutki wykorzystania sporządzonej przez biegłego w tym celu opinii.

Sąd Rejonowy oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego uznając go za nieprzydatny w sprawie w kształcie przedstawionym przez powoda. W realiach niniejszej sprawy dowód z opinii biegłego sądowego byłby zasadny, gdyby miał dotyczyć okoliczności, czy poprzednia opinia została opracowana sumiennie, zgodnie z najlepszą wiedzą i kanonami obowiązującymi w danej dziedzinie. Jednak wniosek sformułowany przez powoda dotyczył jedynie

okoliczności stricte związanych ze sprawami toczącymi się przed Sądem Rejonowym w Łomży w sprawie I C 370/10 oraz Sądem Rejonowym w Ostrołęce w sprawie I C 869/16, co nie miało znaczenia dla rozpoznania sprawy niniejszej.

O kosztach zastępstwa procesowego należnych pozwanemu Sąd Rejonowy orzekł na mocy art. 98 § 1 i 3 kpc.

Apelację od powyższego wyroku złożyła powódka (...) w Ł. zaskarżając go w całości oraz zarzucając mu naruszenie:

1) **przepisów prawa procesowego, tj.:**

a) **art. 233 § 1 kpc, poprzez brak wszechstronnego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w następstwie wyprowadzenia z tego materiału wniosków sprzecznych z zasadami logicznego rozumowania, sprowadzających się do przyjęcia, że strona powodowa nie wykazała przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej w sytuacji braku podstaw do dokonania takiej oceny, co miało wpływ na treść orzeczenia oddalającego powództwo;**

b) **art. 227 kpc w zw. z art. 278 § 1 kpc w zw. z art. 217 § 2 kpc, poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości i księgowości jako nieprzydatnego do rozpoznania sprawy w kształcie zaproponowanym przez powoda, co miało wpływ na treść orzeczenia skutkując przyjęciem, że powód nie udowodnił przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej;**

2) **przepisów prawa materialnego, tj. art. 430 kc w zw. z art. 417¹ kc, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, skutkujące bezpodstawnym przyjęciem, że biegły sądowy powołany do sporządzenia opinii nie może ponosić samodzielnej odpowiedzialności za wydaną na zlecenie sądu opinię, w związku z czym brak było biernej legitymacji procesowej po stronie pozwanego.**

Mając na uwadze powyższe, powódka (...) w Ł. wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego ustalenia faktyczne, poczynione przez Sąd I instancji, są prawidłowe. Sąd Okręgowy w pełni je podziela i przyjmuje za własne. Sąd Rejonowy dokonał wszechstronnej i prawidłowej analizy materiału dowodowego i na tej podstawie doszedł do trafnych wniosków. Podniesione w apelacji powódki zarzuty, kwestionujące zasadność rozstrzygnięcia oraz wskazujące naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego, za wyjątkiem kwestii legitymacji procesowej biernej pozwanego, stanowiły jedynie bezzasadną polemikę z ustaleniami i wnioskami Sądu Rejonowego, stąd też nie mogły skutkować zmianą zaskarżonego orzeczenia.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc poprzez „brak wszechstronnego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego”, należy zdaniem Sądu Okręgowego stwierdzić, że Sąd Rejonowy miał na uwadze całokształt okoliczności istniejących na datę zamknięcia rozprawy i dokonał prawidłowej oceny takiego materiału dowodowego, jaki został przedłożony przez strony. Warte zauważenia jest przy tym, że zwalczanie przez stronę zasady swobodnej oceny dowodów nie może polegać tylko na przedstawieniu własnej korzystnej dla skarżącego wersji zdarzeń i ustaleń stanu faktycznego opartej na własnej ocenie, lecz konieczne jest przy tym posłużenie się argumentami jurydycznymi, a więc wykazywanie, że wskazane w art. 233 kpc kryteria wiarygodności i mocy dowodów zostały

naruszone, co miało wpływ na wynik sprawy. Natomiast jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 kpc, choćby nawet dowiedzione zostało, że z tego samego materiału dowodowego dałoby się wysnuć również logiczne wnioski odmienne (zob. np. postanowienie SN z dnia 29.11.02, IV CKN 32/01, Lex 487526 i wyrok z dnia 27.09.02, IV CKN 1316/00, Lex 80273). Fakt zaś, że Sąd I instancji nie uznał roszczenia powódki za udowodnione, nie oznacza jeszcze, że dokonał niewłaściwej oceny dowodów. Zdaniem Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe nie odznaczało się żadnymi brakami, a ocena dopuszczonych przez Sąd Rejonowy dowodów była prawidłowa, co zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc czyniło chybionym. W odniesieniu do zarzutów naruszenia prawa procesowego trzeba również zaznaczyć, że także oddalenie przez Sąd I instancji wniosku skarżącej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego było prawidłowe, zważywszy na treść tego wniosku i zakres żądanej opinii, będącej jeszcze przedmiotem niżej poczynionych uwag, stąd też nie może być również mowy o uchybieniu art. 227 kpc w zw. z art. 278 § 1 kpc w zw. z art. 217 § 2 kpc.

W przedmiocie merytorycznej oceny roszczenia będącego przedmiotem pozwu należy zdaniem Sądu Okręgowego przede wszystkim podkreślić, że nieprawidłowe było stanowisko Sądu I instancji, w myśl którego po stronie pozwanego brak było legitymacji procesowej biernej. Abstrahując już od faktu, że brak takiej legitymacji sam z siebie skutkowałby koniecznością oddalenia powództwa i zwalniałby z potrzeby badania przesłanek odpowiedzialności deliktowej, nie można pominąć, że „Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 12 czerwca 2008 r., K 50/05 (OTK-A 2008, nr 5, poz. 79), mając na względzie regulacje prawne dotyczące ustanowienia biegłego sądowego, uznał, że biegły odpowiada osobiście za wykonane przez siebie czynności, mimo że do wykonania ich zobowiązał go sąd. Sam fakt, że wydanie opinii zleca sąd, nie oznacza, że on przejmuje odpowiedzialność wobec osób trzecich. Sąd ponosi odpowiedzialność jedynie za własne orzeczenie, wydane na podstawie zebranego w sprawie materiału, obejmującego także wydaną w sprawie opinię. Sąd przeprowadza w sprawie dowód z opinii biegłego w celu uzyskania niezbędnych do jej rozstrzygnięcia wiadomości specjalnych, oparta na specjalistycznej wiedzy opinia – co podkreślono w przytoczonym wyroku – musi więc być w pełni samodzielna. Na samodzielność opinii, wyrażającej poglądy biegłego w kwestii stanowiącej jej przedmiot, nie ma wpływu okoliczność, że biegły zobowiązany jest stosować się do wskazań sądu, np. co zakresu opinii. To, że biegły sporządza opinię na podstawie materiału zebranego w sprawie, nie może przesądzać o tym, że jest on niesamodzielny. Argumentów przemawiających za osobistą odpowiedzialnością biegłego za wydaną w postępowaniu sądowym opinię dostarczają także zawarte w kodeksie karnym i w kodeksie spółek handlowych regulacje dotyczące odpowiedzialności biegłego za sporządzone opinie. Odpowiedzialność karną biegłego za przedstawienie mającej stanowić dowód w postępowaniu sądowym fałszywej opinii przewiduje bowiem art. 233 § 4 kk. [...] Odpowiedzialność cywilną biegłego za wydaną opinię przewidziano z kolei wprost w przepisach kodeksu spółek handlowych. W wypadku łączenia lub podziału spółek należy – zgodnie z art. 502 § 1 i art. 537 § 1 ksh – poddać badaniu przez biegłego plan połączenia lub podziału w zakresie poprawności i rzetelności. Biegłego wyznacza w tym celu – na wspólny wniosek spółek podlegających łączeniu albo uczestniczących w podziale – sąd rejestrowy (art. 502 § 2 i art. 537 § 2 ksh). Biegły odpowiada wobec łączących się spółek oraz ich wspólników lub akcjonariuszy oraz wobec wspólników uczestniczących w podziale za szkody wyrządzone z jego winy; w wypadku gdy biegłych jest kilku, ich odpowiedzialność jest solidarna (art. 513 § 2 i art. 549 § 2 ksh). Wyrażone w piśmiennictwie i w przytoczonym wyroku Trybunału Konstytucyjnego stanowisko, że biegły sądowy ponosi odpowiedzialność wobec osób trzecich za szkodę wyrządzoną wadliwą opinią – choć można spotkać odmienne zapatrywanie – zasługuje na aprobatę; argumentów wspierających je dostarcza także wykładnia systemowa” (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 29 maja 2014 roku, V CSK 479/14, Legalis nr 1331223, analogicznie Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z 29 listopada 2019 roku, V ACa 266/18, Legalis nr 2269952).

Ostatecznie nie ulega zatem zdaniem Sądu Okręgowego wątpliwości, że biegły sądowy może ponosić odpowiedzialność deliktową wobec osób trzecich za szkodę spowodowaną wydaniem nieprawdziwej (nierzetelnej) opinii w postępowaniu sądowym. Jego odpowiedzialność jest niezależna od przewidzianej w art. 417¹ § 2 kc odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę, którą spowodował prawomocny wyrok, wydany z wykorzystaniem wadliwej opinii sądowej, uznany za niezgodny z prawem. Innymi słowy, „biegły sądowy może ponosić odpowiedzialność cywilną wobec osób trzecich tak za szkodę majątkową na zasadach ogólnych (art. 415 kc), jak i

za szkodę niemajątkową polegającą przykładowo na naruszeniu dóbr osobistych (art. 24 i 448 kc), spowodowaną wydaniem nierzetelnej opinii w postępowaniu sądowym. Może się także zdarzyć, że biegły wykracza poza cel i niezbędny zakres zleconej mu opinii, wyrażając oceny, bądź używając sformułowań nieuzasadnionych przedmiotem i potrzebami tego postępowania sądowego i w ten sposób narusza dobra osobiste osoby, której dotyczy. W takiej sytuacji możliwość odpowiedzialności cywilnej biegłego wydaje się tym bardziej oczywista” (tak Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 09 marca 2018 roku, I ACa 905/17, Legalis nr 1830555). Wbrew zatem zapatrywaniu Sądu I instancji, wyrażonemu na podstawie szeregu przepisów kodeksu postępowania cywilnego, nie ma przeszkód, aby pociągnąć biegłego do odpowiedzialności deliktowej za szkodę wyrządzoną wadliwą opinią, co w okolicznościach rozpoznawanej sprawy oznaczało, że pozwany posiadał legitymację procesową bierną.

W świetle powyższych uwag nie ulegało wątpliwości, że podstawy prawnej odpowiedzialności za szkodę powódki należało upatrywać w art. 415 kc. Jednocześnie trzeba też zaznaczyć, że Sąd Okręgowy w pełni podziela rozważania poczynione przez Sąd Rejonowy na gruncie tego przepisu nie widząc tym samym potrzeby dalszego ich powielania, zwłaszcza w zakresie szeroko omówionych poszczególnych przesłanek odpowiedzialności deliktowej czy też kwestii winy sprawcy szkody. Za wystarczające należy zatem uznać powtórzenie, że do wspomnianych przesłanek należą: zaistnienie szkody; wystąpienie faktu, za który ustawa czyni odpowiedzialnym określony podmiot, czyli czynu niedozwolonego oraz związek przyczynowy między czynem niedozwolonym, a szkodą w tej postaci, iż szkoda jest jego zwykłym następstwem. Z art. 415 kc wynika też oczywiście, że sprawca ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za czyn niedozwolony na zasadzie winy. Tak określonych przesłanek powódka istotnie zdaniem Sądu Okręgowego nie zdołała wykazać.

Przede wszystkim skarżąca nie udowodniła zaistnienia szkody, jako że szkodę tę – wyrażającą się zdaniem powódki kwotą dochodzoną pozwem – utożsamiała z wysokością roszczenia dochodzonego w sprawie, w której pozwany wydawał na zlecenie sądu opinię. Sąd I instancji słusznie jednak zwrócił uwagę, że sprawa ta nie została jeszcze prawomocnie zakończona, zatem wobec braku rozstrzygnięcia nie sposób stwierdzić, czy powódka rzeczywiście poniesie jakiegokolwiek negatywne konsekwencje majątkowe z tym związane. Zdaniem Sądu Okręgowego, należy też jednocześnie w tym miejscu podkreślić, że czym innym jest odpowiedzialność biegłego za końcowy efekt jego pracy, czyli opinię, a czym innym odpowiedzialność za wyrok oparty na tej opinii, stąd też całkowicie błędne jest przyjęte przez powódkę utożsamienie tych dwóch kwestii. Jeżeli zatem powódka upatrywała swojej szkody majątkowej w (mającym dopiero zapaść) wyroku oddalającym jej powództwa w sprawach toczących się przed Sądem Rejonowym w Łomży oraz Sądem Rejonowym w Ostrołęce, to bez wątpienia źródłem tak rozumianej szkody stałby się (ewentualnie) ten właśnie wyrok, za którego treść pozwany biegły żadnej odpowiedzialności jednak nie ponosi. Na odpowiedzialność biegłego nie ma bowiem wpływu prawidłowość prawomocnego orzeczenia wydanego z wykorzystaniem zakwestionowanej opinii, a prawomocny wyrok, a także dokonana w postępowaniu, w którym został on wydany, ocena dowodu z podważanej opinii, nie ekskulpują biegłego (tak SN w cytowanym wyżej wyroku z 29 maja 2014 roku, V CSK 479/14, Legalis nr 1331223), podobnie jak zdaniem Sądu Okręgowego nie przesądzają też automatycznie o zawinionym działaniu bądź zaniechaniu biegłego. Biegły ponosi odpowiedzialność jedynie za wydanie nierzetelnej lub nieprawdziwej opinii, a ustalenie tej okoliczności wymaga z kolei zdaniem Sądu Okręgowego zasięgnięcia wiadomości specjalnych. Tymczasem powódka wносиła o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, ale nie celem ustalenia czy opinia pozwanego została opracowana sumiennie i zgodnie z aktualną wiedzą i obowiązującymi w danej dziedzinie kanonami, lecz wyłącznie na okoliczności związane ze sprawami toczącymi się przed Sądem Rejonowym w Łomży i Sądem Rejonowym w Ostrołęce, co mogło stanowić dowód w tych właśnie sprawach, ale w niniejszej sprawie istotnie nie miało żadnego znaczenia. W konsekwencji przyjąć trzeba, że powódka nie wykazała też zdarzenia wywołującego szkodę, nie mówiąc już o winie pozwanego, a wobec niewykazania też szkody nie było również podstaw do przyjęcia, że pomiędzy tym zdarzeniem, a szkodą, zachodził adekwatny związek przyczynowy. Żadna z przesłanek odpowiedzialności deliktowej po stronie pozwanego nie została zatem dowiedziona przez skarżącą, stąd też zaskarżone orzeczenie oddalające jej powództwo należało uznać za całkowicie prawidłowe.

Reasumując, należy stwierdzić, iż Sąd I instancji wydał trafne rozstrzygnięcie na podstawie wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, a odmienne twierdzenia apelacji nie mogły uzyskać aprobaty.

Mając powyższe na uwadze należało orzec na podstawie art. 385 kpc jak w pkt. I sentencji.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 kpc i zawartej w nim zasady odpowiedzialności za wynik procesu ustalając koszty zastępstwa procesowego pozwanego na kwotę 1.800 zł, zgodnie z § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800).